POREZ NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ - SPECIFIČNOSTI POREZA OD NESAMOSTALNOG RADA

Jozić, Gordan

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:170556

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

POREZ NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ - SPECIFIČNOSTI POREZA OD NESAMOSTALNOG RADA

Mentor:

mr.sc Renko Letnić

Student:

Gordan Jozić

Split, kolovoz, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD 3

1.1. Definiranje problema 3

1.2. Cilj rada 3

1.3. Metoda rada 3

1.4. Struktura rada 3

2. POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE 5

2.1. Porezna načela 6

2.2. Podjela poreza 7

2.3. Dobar porezni sustav 8

3. POREZ NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ 10

3.1 Porezni obveznik 11

3.2. Izvori dohotka 12

3.3. Porezna osnovica 12

3.4. Porezne stope 12

3.5. Osobni odbici 13

3.6. Posebne olakšice 16

3.7. Raspodjela poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj 16

3.8. Porez na dohodak u proračunu Republike Hrvatske 18

4. POREZ NA DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA 21

4.1. Plaće 21

4.1.1. Primici od nesamostalnog rada - Plaće 22

4.1.2. Radnik 23

4.1.3. Minimalna plaća 23

4.2. Mirovine 24

4.2.1. Umirovljenik 24

4.3. Primici što se ne smatraju primicima od nesamostalnog rada 25

4.4. Ne oporezive naknade, potpore, nagrade i drugi primici 26

4.5. Prirez porezu na dohodak 27

4.6 Porezna kartica 28

4.7. Obvezni doprinosi 29

4.7.1 Doprinosi iz plaće 30

4.7.2. Doprinosi na plaću 30

4.7.3. JOOPD obrazac 31

5. SPECIFIČNOSTI POREZA OD NESAMOSTALNOG RADA 32

5.1. Prosječna mjesečna bruto plaća 32

5.2. Primjer obračuna minimalne plaće 35
5.3. Primjer obračuna naknade za vrijeme bolovanja 37
5.4. Primjer obračuna naknade za HRVI 39
5.5. Primjer obračuna prvog zaposlenja na neodređeno vrijeme 40
5.6. Primjer obračuna plaće u slučajevima kada se u istom mjesecu prima više plaća 42
5.7. Primjer obračuna maksimalnih doprinosa 44
6. ZAKLJUČAK 46
LITERATURA 48
PRILOZI 49
SAŽETAK / SUMMARY 50

1. UVOD

1.1. Definiranje problema

Porezi općenito, zbog svoje promjenjivosti nikada nisu u dovoljnoj mjeri istraženi, te su zbog toga stalno predmet rasprava. Za porezni sustav jako je bitno da je jednostavan, što ne možemo reći da je slučaj u Republici Hrvatskoj. U Ovom radu posebno ćemo se baviti porezom na dohodak te ćemo istraživati porez na dohodak od nesamostalnog rada.

1.2. Cilj rada

Cilj ovoga rada je istražiti, pojasniti i kroz primjere prikazati oporezivanje dohotka građana tj. njihovih plaća i mirovina u Republici Hrvatskoj. U radu ćemo istraživati plaće, te porezno opterećenje poreznih obveznika porezom na dohodak od nesamostalnog rada. Prikazati ćemo kako se izračunava, koja su pravila a što su iznimke. U konačnici cilj je pokazati u kolikoj mjeri porez na dohodak od nesamostalnog rada iznosi, jeli on jedini faktor koji utječe na cijenu rada te koji su troškovi za poslodavca.

1.3. Metoda rada

Metode koje su se koristile prilikom izrade ovoga rada su u početnoj fazi bile su deskriptivna metoda, zatim metoda analize tj. analiziranje brošura Ministarstva financija koje izdaje porezna uprava te literature kako znanstvenih i stručnih radova, tako i publikacija i istraživanja koji se bave ovom problematikom. Metodom komparacije usporedilo se te istražilo koliko je porezno opterećenje na rad u Republici Hrvatskoj, što najviše utječe i na koji način je uređen način oporezivanja dohotka građana s posebnim naglaskom na dohodak od nesamostalnog rada. Na samom kraju rada metodom sinteze izvučeni su zaključci te analizirani podatci do kojih smo došli izradom ovoga rada te smo se osvrnuli na potencijalna rješenja koja bi pridonijela poboljšanju poreznog sustava.

1.4. Struktura rada

Rad je podijeljen u 5 glavnih poglavlja. Uvod čini prvo poglavlje rada, dok se u drugom poglavlju osvrnulo na problematiku poreza općenito a posebno na porezni sustav Republike Hrvatske u kojem porez na dohodak iako ne po velikim proračunskim prihodima čini jednu važnu ulogu.

Treće poglavlje, se odnosni na porez na dohodak u Republici Hrvatskoj. U ovom poglavlju istražili su se njegovi početci tj. njegovu početnu fazu. Istražili smo kada se počeo koristiti tj. kada je službeno uveden. Pošto se radi o kompleksnoj materiji analizirali

smo i koliko se puta do sada interveniralo u samim izmjenama poreznog sustava tj. donošenjem zakona, propisa i pravilnika te na kraju smo se ga predstavili kako on izgleda danas, kako se dijeli unutar poreznog sustava Republike Hrvatske, te tko su korisnici proračunskih sredstava koje potječu od ovog oblika poreza.

U četvrtom poglavlju, predstavili smo detaljnije porez na dohodak od nesamostalnog rada, te ga teorijski prikazali. Izdvojili smo sve njegove bitne i sastavne dijelove koji su nam u nastavku rada bili neophodni.

U petom poglavlju, bavimo se istraživanjem, analiziranjem te aktualnim izračunima dohotka od nesamostalnog rada odnosno place. Mjerimo koliko je sustav posebno za građane porezno opterećujući, te smo to i izračunali te prikazali.

Šesto poglavlje je Zaključak te ćemo u njemu objasniti do kojih smo spoznaja došli temeljem izrade ovoga rada i dati ćemo vlastiti osvrt na cijelu problematiku.

Sedmo i osmo poglavlje odnose se na izvor literature, te kako sažetak na hrvatskom jeziku s tri ključne riječi tako i na engleskom jeziku.

2. POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Za Hrvatski porezni sustav možemo reći da se radi o mladom poreznom sustavu, uređenom po suvremenim principima oporezivanja. Uvođenjem PDV-a 1998. godine u poreznom sustavu Republike Hrvatske postoje svi osnovni odnosno temeljni oblici koji su karakteristični za suvremene tržišne demokracije.

Porezni sustav Republike Hrvatske uređen je na slijedeći način:

Tablica 1. Porezni sustav Republike Hrvatske

POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE	
1. DRŽAVNI POREZI	1.1. POREZ NA DODANU VRIJEDNOST 1.2. POREZ NA DOBIT 1.3. POSEBNI POREZI I TROŠARINE 1.3.1 Posebni porez na motorna vozila 1.3.2 Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića 1.3.3 Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila
2. ŽUPANIJSKI POREZI	1.4. POREZ NA NASLJEDSTVA I DAROVE 1.5. POREZ NA CESTOVNA MOTORNA VOZILA 1.6. POREZ NA PLOVILA 1.7. POREZ NA AUTOMATE ZA ZABAVNE IGRE
3. GRADSKI ILI OPĆINSKI POREZI	3.1 PRIREZ POREZU NA DOHODAK 3.2 POREZ NA POTROŠNJU 3.3 POREZ NA KUĆE ZA ODMOR 3.4 POREZ NA TVRTKU ILI NAZIV 3.5 POREZ NA KORIŠTENJE JAVNIH POVRŠINA
4. ZAJEDNIČKI POREZI	4.1 POREZ NA DOHODAK 4.2 POREZ NA PROMET NEKRETNINA
5. POREZI NA DOBITKE OD IGRA NA SREĆU I NAKNADE NA PRIREĐIVANJE IGRA NA SREĆU	5.1 LUTRIJSKE IGRE 5.1.1 Mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara 5.1.2 Porez na dobitke od lutrijskih igara na sreću 5.2 IGRE U CASINIMA 5.3 IGRE KLAĐENJA 5.3.1 Naknade za priređivanje klađenja 5.3.2 Porez na dobitke od igara klađenja 5.4. IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA 5.5. NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE PRIGODNIH JEDNOKRATNIH IGARA NA SREĆU
6. NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE NAGRADNIH IGARA	6.1. PROPISANA UPLATA PRIREĐIVAČA NAGRADNIH IGARA U KORIST HRVATSKOG CRVENOG KRIŽA

Izvor: Porezna Uprava (2016): Hrvatski porezni sustav, str. 4.

2.1. Porezna načela

Članak 51. Ustava Republike Hrvatske

„Svatko je dužan sudjelovati u podmirenju javnih troškova, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima. Porezni sustav se temelji na načelima jednakosti i pravednosti.“

Porezna Načela:

1. Jednakost
2. Određenost
3. Prikladnost
4. Ekonomičnost.[1]

Adam Smith u svom djelu Bogatstvo naroda (1776), objašnjava na kojim se poreznim načelima treba temeljiti porezni sustav. Načelo jednakosti, što sama riječ i govori, odnosi se na to da je svaki građanin jednak, i da je dužan državi plaćati porez ali prema svojim ekonomskim mogućnostima. Nadalje, drugo porezno načelo predstavlja određenost tj. smatra se da plaćanje poreza treba biti regulirano zakonom te da on ne smije biti proizvoljno. Načelom prikladnosti Smith zagovara teoriju da se porez naplaćuje onda i u slučajevima kada je to za poreznog obveznika najpovoljnije. Ekonomičnost predstavlja balans između poreza koji građani moraju platiti i prihoda države, smjernica bi trebala biti da trošak ubiranja poreza

[1] Smith. A. (1776): Bogatstvo naroda, sv. II., str. 310.

treba biti što niži kako bi teret bio podnošljiviji poreznim obveznicima a ujedno i da na taj način prihod države bude što veći.

Načela oporezivanja:

1. Načelo učinkovitosti: oporezivanje ne smije utjecati na učinkovitost raspodjele resursa u ekonomiji.
2. Administrativne jednostavnosti: porezni sustav mora biti jednostavan i relativno jeftin za provođenje.
3. Pokretljivosti: porezni sustav mora lako odgovoriti – ponekad automatski – na promjene ekonomskih uvjeta.
4. Političke odgovornosti i mogućnosti uvida: sustav se mora oblikovati tako da obveznici mogu utvrditi za što plaćaju kako bi politički sustav neposredno održavao sklonosti ljudi.
5. Pravičnosti: sustav mora biti pravičan naspram različitih pojedinaca.[2]

2.2. Podjela poreza

Najčešća podjela koja se koristi je ona na izravne i neizravne poreze. Tako u izravne poreze spadaju porez na dobit, porez na dohodak i prirez porezu na dohodak dok u neizravne poreze svrstavamo PDV odnosno porez na dodanu vrijednost, trošarine i porez na promet nekretnina.

Tablica 2: Podjela poreza

Izravni porezi	Neizravni porezi
• Porez na dobit • Porez na dohodak • Prirez porezu na dohodak	• Porez na dodanu vrijednost • Trošarine • Porez na promet nekretnina

Izvori: Kesner-Škreb. M., Kuliš. D. (2010): Porezni vodič za građane, Institut za javne financije, Zagreb, str. 14.

[2] Stiglitz. J. (1986): Ekonomika javnog sektora, str. 328.

Izravnim porezima smatramo one poreze koje u državni proračun uplaćujemo osobno ili ih u naše ime uplaćuje poslodavac. Naplaćeni su prije trošenja dohotka/dobiti.

Neizravnim porezima smatramo one poreze kod kojih obveznici neizravnih poreza prevaljuju teret na krajnjeg potrošača tj. na građane kroz cijenu svojih dobara i usluga. Naplaćeni prilikom trošenja.[3]

2.3. Dobar porezni sustav

Dobar porezni sustav mora biti:

1. politički prihvatljiv – neutralan (mjere porezne politike ne bi trebale značajno utjecati na ponašanje poreznih obveznika),
2. pravedan (porez se treba plaćati razmjerno koristima koji se primaju od javnih dobara, odnosno prema poreznoj snazi)
3. fleksibilan,
4. ekonomski učinkovit i jednostavan za primjenu (instrumentarij za praćenje, kontrolu i ubiranje poreza mora biti jednostavan i ekonomičan)[4]

Jedan od glavnih kriterija da bi se za porezni sustav moglo reći da je dobar, on mora biti pravedan. Prema tom kriteriju više poreza bi trebali platiti oni koji imaju više tj. bogati jer oni imaju veće mogućnosti plaćanja.

Tablica 3: Vrste poreza na dohodak

	Proporcionalni porez		Regresivni porez		Progresivni porez	
Dohodak (kn)	Iznos poreza (kn)	Porezna stopa (%)	Iznos poreza (kn)	Porezna stopa (%)	Iznos poreza (kn)	Porezna stopa (%)
50.000	12.500	25	15.000	30	10.000	20
100.000	25.000	25	25.000	25	25.000	25
200.000	50.000	25	40.000	20	60.000	30

Izvor: Kesner-Škreb. M., Kuliš. D. (2010): Porezni vodič za građane, Institut za javne financije, Zagreb, str. 12

[3] Bašić. I. (2015): Porezni management, Ekonomski fakultet u Splitu, str. 12.
[4] Bašić. I. (2015): Porezni management, Ekonomski fakultet u Splitu, str.10.

U primjerima iz tablice oni koji imaju više i plaćaju veće poreze. Međutim, razlikuju se po tome što su im postotci od dohotka koji izdvajaju za poreze različiti. U prvom primjeru porez je proporcionalan (flat tax)[5] što znači da svi plaćaju porez po istoj stopi tj. izdvajaju jednak postotak od svog dohotka za porez. U drugom slučaju porez je regresivan, najbogatiji plaćaju porez po najmanjoj stopi od dohotka. Dok se u trećem primjeru radi o progresivnom porezu. U ovom slučaju oni s najmanjim dohotkom plaćaju porez po najmanjoj stopi od dohotka, dok bogati plaćaju najviše, što bi bilo i pravedno.

Općenito optimalnog poreznog sustava nema. Međutim, suvremeni porezni sustavi trebaju se oslanjati na što širu poreznu osnovicu dok bi porezne stope trebale biti ujednačenije i niže, kako bi se ublažio negativan utjecaj na ponašanje i radnu aktivnost obveznika.[6]

U konačnici, koje bi osobine trebao imati dobar porezni sustav istaknuto je u: *Musgrave R. & P.* (1993):[7]

- Priljev poreznih prihoda treba biti zadovoljavajući.
- Raspodjela poreznog tereta treba biti ravnomjerna. Vrijedi načelo jednakosti.
- Nije važno samo mjesto na kojem se porez razrezuje nego i tko ga snosi.
- Porezi se trebaju ubirati tako da se minimizira upletanje u donošenje ekonomskih odluka koje omogućuje učinkovito funkcioniranje tržišta.
- Struktura poreznog sustava treba olakšati korištenje fiskalne politike za ostvarenje stabilizacijskih i razvojnih ciljeva.
- Porezni sustav treba osigurati pravično i neproizvoljno ubiranje poreza koje će biti razumljivo poreznim obveznicima.
- Troškovi naplate i izmirenja poreznih obveza trebaju biti što niži i u skladu s ostvarenjem ostalih ciljeva.

[5] Kesner-Škreb. M. (2005): Pojmovnik - Proporcionalni porez, Institut za javne financije, Zagreb, str. 249.
[6] Bejaković. P.(2015) :Hoćemo li uistinu stvoriti jednostavan porezni sustav? Porezni vjesnik 5/2015,str. 83.
[7] Musgrave, R., & Musgrave, P. (1993): Javne financije u teoriji i praksi, Institut za javne financije, Zagreb

3. POREZ NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ

Dohodak je razlika između primitaka priteklih u poreznom razdoblju i izdataka nastalih u istom poreznom razdoblju.[8]

Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj na snazi je od 1994. godine kada je donesen prvi samostalni Zakon o porezu na dohodak. Danas je također uređen Zakonom o porezu na dohodak, Pravilnikom i Posebnim Pravilnicima koji su do sada imali nekoliko izmjena. Obveza im je da moraju biti usklađeni sa smjernicama Europske unije, dok je njihova raspodjela uređena Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.[9]

Tablica 4: Zakoni, pravilnici i posebni pravilnici po kojima je uređen Porez na dohodak

Zakon o porezu na dohodak	Pravilnik	Posebni pravilnici
NN 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12, Odluka USRH-NN 120/13, 125/13, 148/13, 83/14, 143/14 i 136/15	NN 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09-ispr., 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 79/13, 160/13, 157/14 i 137/15	48/05, 143/06, 148/09, 61/12, 160/13 i 137/15

Izvor: Institut za javne financije, Hrvatski porezni sustav (veljača,2016), str. 3-5.[10]

U Republici Hrvatskoj koristi se progresivan sistem oporezivanja dohotka. Karakteriziraju ga:

- Porezne stope
- Osobni odbici i
- Ostali odbici.

Detaljnije o ovoj temi biti će govora u nastavku rada.

Porezom na dohodak oporezuje se dohodak pojedinca, u pravilu prema progresivnim poreznim stopama. Upravo je to njegovo glavno obilježje jedna od temeljnih vrijednosti poreza na dohodak, jer se zbog toga može prilagoditi sposobnosti plaćanja pojedinaca. Njegovom se primjenom i unošenjem progresivnosti, sustav može učiniti pravednijim. Iz tog razloga je u najvećem broju zemalja jedan od osnovnih poreza čijom se progresivnosti unosi

[8] Zakon o porezu na dohodak (NN 136/15)
[9] Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 100/15)
[10] Web stranica, Institut za javne financije: http://www.ijf.hr/upload/files/file/porezi.pdf

pravednost u porezni sustav. Tako se porez na dohodak sa stajališta pravednosti smatra superiornim s obzirom na ostale poreze.[11]

Porez na dohodak najtipičniji je oblik izravnih poreza, a definiramo kao izravni porez koji se prikuplja od dohotka osobe koje bi trebala snositi porezni teret. Karakterizira ga progresivnost odnosno, smatra se pravednijim jer one porezne obveznike koji imaju manje, njih se oporezuje s manjom poreznom stopom dok one koji imaju više njihova porezna stopa je u pravilu viša.

Porez na dohodak se plaća i utvrđuje za jednu kalendarsku godinu, odnosno porezno razdoblje, koje može biti kraće od jedne kalendarske godine u slučajevima kada nastupi:

- Rođenje ili smrt poreznog obveznika,
- Ako rezident tijekom te iste kalendarske godine postane nerezident ili obratno, u kojem slučaju porezno razdoblje obuhvaća razdoblje u kojem je fizička osoba bila rezident ili ne rezident.

3.1 Porezni obveznik

Porezni obveznik poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj je:

1. Fizička osoba koja ostvaruje dohodak,
2. Nasljednik za sve porezne obveze koje proizlaze iz dohotka što ga je ostavitelj ostvario do svoje smrti. Nasljednik je istodobno i porezni obveznik za dohodak koji mu pritječe iz naslijeđenih izvora dohotka.[12]

*Ako više fizičkih osoba zajednički ostvaruje dohodak, porezni obveznik je svaka fizička osoba zasebno i to za svoj udio u zajednički ostvarenom dohotku.

Rezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili uobičajeno boravište. Rezident je i fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema prebivalište ili uobičajeno boravište , a zaposlen je u državnoj službi RH i po toj osnovi prima plaću.

Nerezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema ni prebivalište ni uobičajeno boravište, a u Republici Hrvatskoj ostvaruje dohodak koji se oporezuje prema odredbama Zakona o porezu na dohodak.[13]

[11] Kenser Škreb. M. (2004): Financijska teorija i praksa, str. 141.
[12] Brošura porezne uprave (2016): Oporezivanje primitaka iz radnog odnosa, str. 5.

3.2. Izvori dohotka

Izvori dohotka su primici ostvareni od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primitaka. Oporezuje se prema odredbama Zakona o porezu na dohodak prema izvoru dohotka, slijedom:

1. Dohodak od nesamostalnog rada,
2. Dohodak od samostalne djelatnosti,
3. Dohodak od imovine i imovinskih prava,
4. Dohodak od kapitala,
5. Dohodak od osiguranja,
6. Drugi dohodak.[14]

3.3. Porezna osnovica

Porezna osnovica rezidenta - ukupni iznos dohotka od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primitaka, koji rezident ostvari u tuzemstvu i inozemstvu (načelo svjetskog dohotka), a umanjen za osobni odbitak rezidenta.

Porezna osnovica ne rezidenta - ukupni iznos dohotka od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primitaka, koji nerezident ostvari u tuzemstvu (načelo tuzemnog dohotka), a umanjen za osobni odbitak nerezidenta.[15]

Međutim, treba naglasiti da se pri utvrđivanju oporezivih dohodaka, odredbe ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i višestranih međunarodnih ugovora ili sporazuma imaju prednost pred odredbama tuzemnog Zakona.

3.4. Porezne stope

Porez na dohodak plaća se po stopi od 12% na poreznu osnovicu do visine 2.200,00 kuna, po stopi od 25% na razliku porezne osnovice između 2.200,00 kuna i 13.200,00 kuna te po stopi od 40% na poreznu osnovicu iznad 13.200,00 kuna, a na kraju se uvećava za prirez porezu na dohodak koji uvedu jedinice lokalne samouprave.

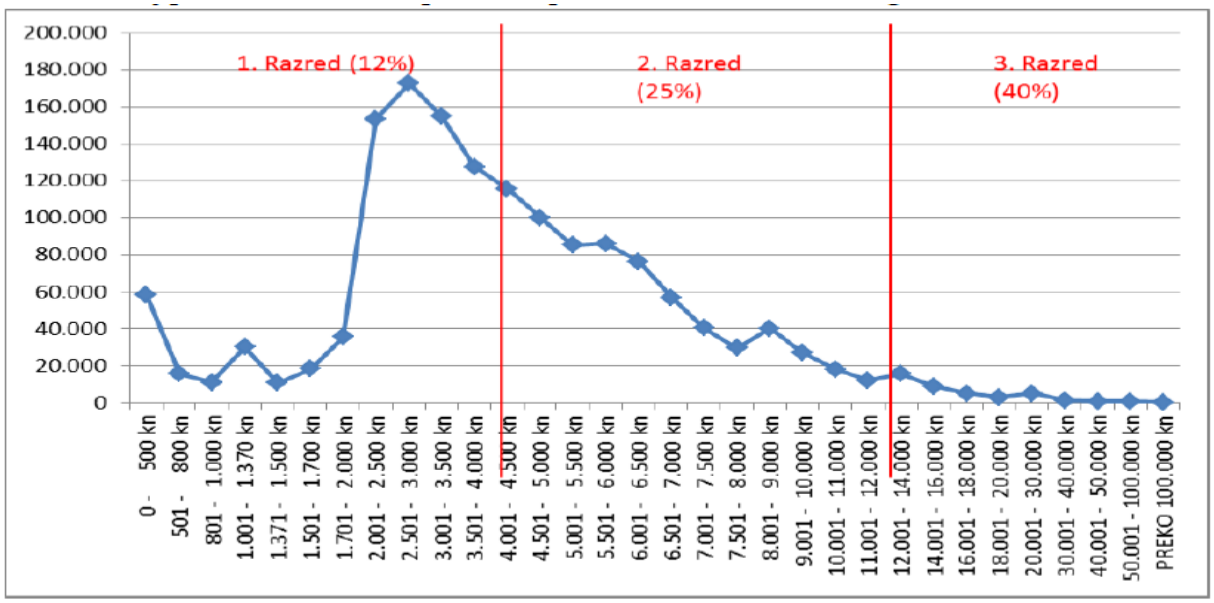
[13] Porezna uprava (2016): Hrvatski porezni sustav, str. 214.
[14] Porezna uprava (2016): Hrvatski porezni sustav, str. 214-217.
[15] Izvor: http://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dohodak.aspx

Tablica 5: Mjesečne i godišnje porezne stope u Republici Hrvatskoj

Mjesečna porezna osnovica	Godišnja porezna osnovica	Stopa
Do 2.200,00 kn	Do 26.400,00 kn	12%
Iznad 2.200,00 do 13.200,00 kn (idućih 11.000,00 kn)	Iznad 26.400,00 do 158.400,00 kn (idućih 132.000,00 kn)	25%
Iznad 13.200,00 kn	Iznad 158.400,00 kn	40%

Izvor: Internet stranica Porezne uprave (2016)[16]

U donjoj tablici imamo priliku vidjeti kako se kreće broj poreznih obveznika prema rasponu dohotka.

Graf 1. broj poreznih obveznika prema rasponu neto dohotka u 2014.godini

Izvor: Šimović. H. i Deskar-Škrbić. M. (2015): Učinak promjena poreznih stopa na porezno opterećenje rada u Hrvatskoj. str. 11.

3.5. Osobni odbici

Osobni odbitak (personal tax allowance) predstavlja dio dohotka koji je neoporeziv, odnosno koji umanjuje poreznu osnovicu jer postoji stajalište da egzistencijalni minimum ne bi trebalo oporezivati nego ostaviti na raspolaganje pojedincu. Sva suvremena porezna zakonodavstva predviđaju oslobođenja ili olakšice pri plaćanju poreza, u pravilu za dio dohotka što je obvezniku nužan za egzistenciju, uzdržavanje članova obitelji i namirenje osnovnih životnih potreba.[17]

[16] http://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dohodak.aspx
[17] Uljanić.I.,Bartolec.S.:Osobni-odbitak značajke, povijesni pregled i izmjene,Porezni vjesnik 1/2015,str.46-47

Osobni odbici koji se priznaju kao smanjenje porezne osnovice su:

- Osnovni osobni odbitak za svakog pojedinca
- Odbici za uzdržavanu djecu
- Odbici za uzdržavanje članova obitelji
- Odbici zbog invalidnosti.

Tablica 6: Osobni odbici u Republici Hrvatskoj u primjeni od 01. siječnja 2015. godine[18]

OSOBNI ODBITAK							
OSOBNI ODBITAK (faktore osobnog odbitka se zbraja)	Faktor	IZVAN POTPOMOGNUTIH PODRUČJA I PODRUČJA GRADA VUKOVARA		1. SKUPINA POTPOMOGNUTIH PODRUČJA I PODRUČJE GRADA VUKOVARA		2. SKUPINA POTPOMOGNUTIH PODRUČJA	
		Mjesečna svota (kn)	Godišnja svota (kn)	Mjesečna svota (kn)	Godišnja svota (kn)	Mjesečna svota (kn)	Godišnja svota (kn)
Osnovni osobni odbitak	1	2.600,00	31.200,00	3.500,00	42.000,00	3.000,00	36.000,00
Osobni odbitak umirovljenika		u visini mjesečne mirovine, najmanje 2.600,00, a najviše 3.800,00	u visini godišnje mirovine, najmanje 31.200,00 a najviše 45.600,00	u visini mjesečne mirovine, a najviše 3.800,00	u visini godišnje mirovine, a najviše 45.600,00	u visini mjesečne mirovine, a najviše 3.800,00	u visini godišnje mirovine, a najviše 45.600,00
Uzdržavani članovi uže obitelji i bivši bračni drug za kojeg se plaća alimentacija	0,5	1.300,00	15.600,00	1.750,00	21.000,00	1.500,00	18.000,00
Prvo dijete	0,5	1.300,00	15.600,00	1.750,00	21.000,00	1.500,00	18.000,00
Drugo dijete	0,7	1.820,00	21.840,00	2.450,00	29.400,00	2.100,00	25.200,00
Treće dijete	1	2.600,00	31.200,00	3.500,00	42.000,00	3.000,00	36.000,00
Četvrto dijete	1,4	3.640,00	43.680,00	4.900,00	58.800,00	4.200,00	50.400,00
Peto dijete[1]	1,9	4.940,00	59.280,00	6.650,00	79.800,00	5.700,00	68.400,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom	0,3	780,00	9.360,00	1.050,00	12.600,00	900,00	10.800,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na tuđu pomoć i njegu[[2]	1	2.600,00	31.200,00	3.500,00	42.000,00	3.000,00	36.000,00

[1]Za svako daljnje dijete faktor osnovnoga osobnog odbitka progresivno se povećava u odnosu prema faktoru osnovnoga osobnog odbitka za prethodno dijete.
[2] U ovim slučajevima porezni obveznik ne može za sebe koristiti osobni odbitak za invalidnost (faktor 0,3), niti za uzdržavanu osobu.

[18] Web stranica porezne uprave: http://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx

Uvećani osobni odbitak priznaje se na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara u godišnjem obračunu poreza na dohodak po podnesenoj godišnjoj poreznoj prijavi, a tijekom poreznog razdoblja koristi se osobni odbitak kao izvan potpomognutih područja i područja Grada Vukovara. Osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i djecu utvrđuje se prema uvećanom osnovnom osobnom odbitku na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara primjenom odgovarajućih faktora, ako ti članovi uže obitelji i djeca imaju prebivalište i borave na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara .

Uzdržavani članovi uže obitelji (bračni i izvanbračni drug, odnosno životni partner i neformalni životni partner poreznog obveznika, roditelji poreznog obveznika i roditelji njegovog bračnog i izvanbračnog druga, odnosno životnog partnera i neformalnog životnog partnera, preci i potomci u izravnoj liniji, maćehe odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, bivši bračni i izvanbračni drugovi, odnosno životni partneri i neformalni životni partneri za koje porezni obveznik plaća uzdržavanje i punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom) i uzdržavana djeca su fizičke osobe kojima oporezivi primici, primici na koje se ne plaća porez i drugi primici koji se ne smatraju dohotkom na godišnjoj razini ne prelaze 11.000,00 kn (od 1.01.2015. godine 13.000,00 kn). Iznimno, pri utvrđivanju prava na osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i djecu ne uzimaju se u obzir primici prema posebnim propisima po osnovi socijalnih potpora, doplatka za djecu, primitaka za opremu novorođenog djeteta, potpora za novorođenče i obiteljskih mirovina nakon smrti roditelja.

Djetetom se smatra dijete kojega uzdržavaju roditelji, skrbnici, usvojitelji, poočimi i pomajke, kao i dijete nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja, ako je prijavljeno Hrvatskom zavodu za zapošljavanje.

Za 6. i svako daljnje dijete faktor osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava i to za 0,6, 0,7, 0,8, 0,9, 1,0… više u odnosu prema faktoru osnovnoga osobnog odbitka za prethodno dijete.

Osobama s invaliditetom smatraju se fizičke osobe – porezni obveznik i/ili uzdržavani članovi njegove uže obitelji i uzdržavana djeca kojima je invalidnost ili tjelesno oštećenje utvrđeno rješenjem što je doneseno prema propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju, kao i prema drugim posebnim propisima.

Ako porezni obveznik koristi uvećanje osobnog odbitka za 100%-tni invaliditet ili za pravo na tuđu pomoć i njegu sebe, uzdržavanog člana uže obitelji ili dijete (faktor 1,00) ne može za sebe niti za uzdržavanu osobu koristiti osobni odbitak za invalidnost (faktor 0,3).[19]

3.6. Posebne olakšice

Oslobođenja za hrvatske ratne vojne invalide iz Domovinskog rata i članove obitelji smrtno stradalog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata:

- Radnici kojima je po posebnom propisu rješenjem utvrđen status hrvatskoga ratnoga vojnog invalida iz Domovinskog rata ne plaćaju porez na dohodak od nesamostalnog rada razmjerno stupnju utvrđene invalidnosti (na primjer, ako je stupanj invalidnosti 80% plaća se na 20% od obračunatog poreza).

- Primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se iznosi koje isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje kao naknadu plaće hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, a prema posebnom zakonu, od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od završene profesionalne rehabilitacije do zaposlenja, a najduže 12 mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije.

- Djeca nakon smrti roditelja ne plaćaju porez na dohodak od obiteljske mirovine u visini obiteljske mirovine.[20]

3.7. Raspodjela poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj

Raspodjela poreza na dohodak je uređena Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Porez na dohodak dijeli se između države, općine, grada i županije, osim prihoda od poreza na dohodak po osnovi kamata na štednju što je prihod državnog proračuna.

Raspodjeljuju se na:

a) udio općine, odnosno grada 60,0%,

b) udio županije 16,5%,

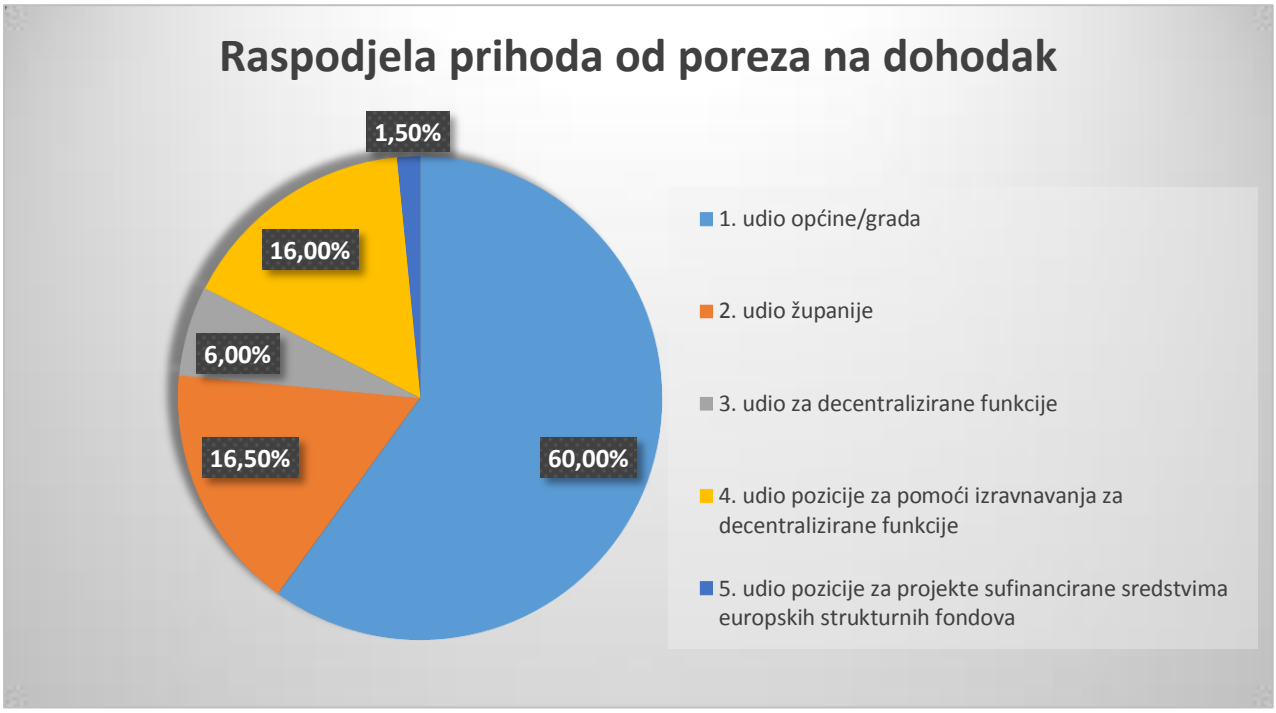
c) udio za decentralizirane funkcije 6,0%,

[19] Porezna uprava, web stranica: http://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx

[20] Zakon o porezu na dohodak, čl. 53 i čl. 54 (NN 148/13 i 143/14)

d) udio pozicije za pomoći izravnanja za decentralizirane funkcije 16,0%,

e) udio pozicije za pomoći za projekte sufinancirane sredstvima europskih strukturnih i investicijskih fondova čiji su nositelji općine, gradovi i županije, odnosno pravne osobe u njihovu većinskom vlasništvu ili suvlasništvu i ustanovama čiji su osnivači 1,5%.[21]

Graf 2. Raspodjela prihoda od poreza na dohodak

Izvor: izrada autora na osnovi podataka iz članka 45. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 100/15)

Posebnosti raspodjele prihoda od poreza na dohodak:

- Udio Grada Zagreba u rasporedu poreza na dohodak predstavlja i gradski i županijski udio 76,5% (60% + 16,5%) zbog statusa Grada Zagreba kao grada i kao županije.
- Raspodjela poreza na dohodak primjenjuje se i na uplate i na povrate poreza na dohodak.
- Decentralizirana funkcija: (osnovno školstvo 1,9%, srednje školstvo 1,3%, socijalna skrb 0,8%, zdravstvo 1,0%, vatrogastvo 1,0%).

[21] Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, čl.45. (NN 100/15)

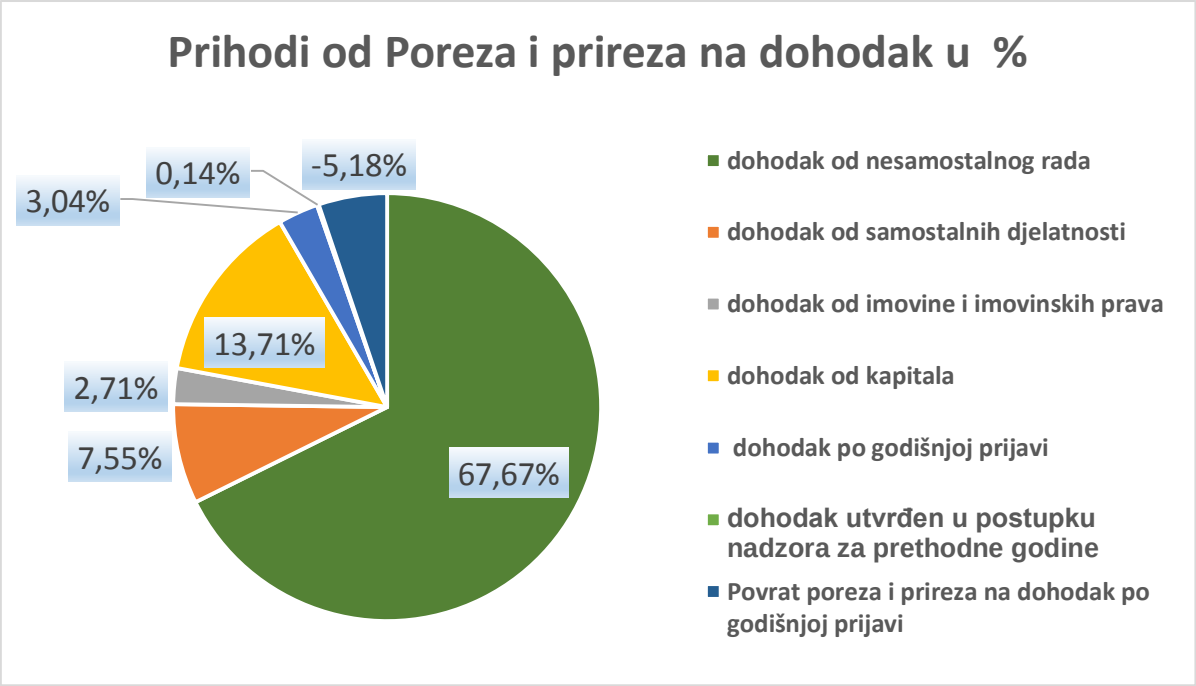
3.8. Porez na dohodak u proračunu Republike Hrvatske

Tablica 7: Izvršenja proračuna Republike Hrvatske za 2014. i 2015. godinu

A. RAČUN PRIHODA I RASHODA				
PRIHODI POSLOVANJA				
BROJČANA OZNAKA I NAZIV			**IZVRŠENJE 2014.**	**IZVRŠENJE 2015.**
6		**PRIHODI POSLOVANJA**	**114.044.484.836,99**	**109.110.878.972,12**
61		**Prihodi od poreza**	**63.074.040.447,92**	**68.014.776.516,01**
611		**Porez i prirez na dohodak**	**1.401.941.724,58**	**2.068.143.140,92**
	6111	Porez i prirez na dohodak od nesamostalnog rada	1.561.894.130,81	1.561.355.570,18
	6112	Porez i prirez na dohodak od samostalnih djelatnosti	140.737.230,75	174.211.507,54
	6113	Porez i prirez na dohodak od imovine i imovinskih prava	43.101.889,25	62.500.200,12
	6114	Porez i prirez na dohodak od kapitala	73.118.177,09	316.383.310,91
	6115	Porez i prirez na dohodak po godišnjoj prijavi	149.270.174,34	70.142.901,48
	6116	Porez i prirez na dohodak utvrđen u postupku nadzora za prethodne godine	1.829.053,51	3.131.998,73
	6117	Povrat poreza i prireza na dohodak po godišnjoj prijavi	-568.008.931,17	-119.582.348,04

Izvor: Ministarstvo financija, Državni proračun 2015. godina, izrada autora

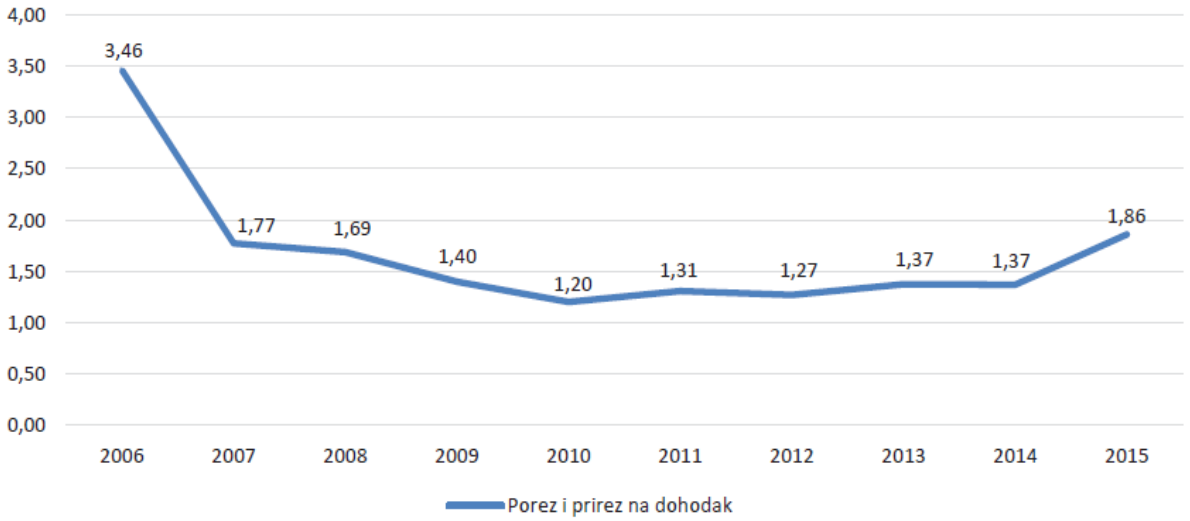
Iz ove tablice je vidljivo je da je proračun Republike Hrvatske u 2015. godini iznosio 109 milijardi kuna, te da prihodi od svih poreza ukupno čine 68 milijardi kuna, odnosno 62,34 % proračuna. Prihodi od poreza i prireza na dohodak čine ukupno 1,9% proračuna Republike Hrvatske, dok u odnosu na ukupne prihode od poreza, porez na dohodak i prirez čine udio od 3,04 %.

Graf 3: Prihodi poreza i prireza na dohodak

Izvor: Ministarstvo financija, Izvršenje Državnog proračuna RH 2015, izrada autora.

Iz ovoga grafikona je vidljivo da što se tiče prihoda od poreza i prireza na dohodak da na osnovu podataka iz za sada izvršenog proračuna za 2015. godinu najveći udio čini dohodak od nesamostalnoga rada sa 67,67 % a slijedi ga dohodak od kapitala sa 13,71%. Također bitno je naglasiti da su za 5,18% prihodi od poreza i prireza na dohodak smanjeni na osnovu povrata poreza po godišnjoj prijavi, što iznosi nešto više od 119,5 milijuna kuna. Također, pošto se radi o Izvršenju proračuna za 2015. godinu za očekivati je da će taj podatak narasti, iz razloga što još nisu izvršeni svi povrati poreza građanima, usporedbe radi u izvršenju proračuna za 2014. godinu iznos je bio nešto veći od 568 milijuna kuna, a tada je prihod od poreza na dohodak i prirez činio 1,26% proračuna Republike Hrvatske a 2,18% udio od ukupnih poreznih prihoda.

Graf 4: Prihodi od poreza i prireza porezu na dohodak u ukupnim poreznim prihodima (mlrd.kuna)

Izvor: Šimurina. N. (2015): Zaposlimo Hrvatsku – Strateške smjernice za rast zaposlenosti, HGK, str. 137.

Prema podacima Europske komisije (EK) Hrvatska ima daleko najmanji udio poreza na dohodak u ukupnim prihodima opće države u odnosu na ostale zemlje članice Europske unije (EU). Drugim riječima, u prosjeku u zemljama članicama porez na dohodak čini oko 21,1% ukupnih prihoda, dok u Hrvatskoj čini svega 8,0% ukupnih prihoda opće države. Dosadašnja istraživanja pokazala su i da je porezno opterećenje dohotka od samostalnog i nesamostalnog rada neravnomjerno raspoređeno, što nije u skladu sa načelom pravednosti u oporezivanju. Oporezivanje dobiti tvrtki karakteriziraju relativno niske zakonske i efektivne porezne stope koje su povezane uz primjenu izdašnih olakšica i poticaja, ali njihova je iskorištenost slaba.[22]

[22]Šimurina. N. (2015): Zaposlimo Hrvatsku – Strateške smjernice za rast zaposlenosti, HGK, str. 137.

4. POREZ NA DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA

Dohodak od nesamostalnog rada je razlika između primitaka koji su ostvareni u poreznom razdoblju (u pravilu se odnosi na kalendarsku godinu) i izdataka nastalih u istom razdoblju.[23]

Dohodak od nesamostalnog rada po osnovi isplaćene plaće

= Primici od plaće – Uplaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje iz plaće

(20% za mirovinsko osiguranje ili 15% za mirovinsko osiguranje i 5% za mirovinsko osiguranje po osnovi individualne kapitalizirane štednje.

Dohodak od nesamostalnog rada po osnovi isplaćene mirovine

= Primici od mirovine – Uplaćeni dodatni doprinos za zdravstveno osiguranje iz mirovine

(obračunava se na ukupni mjesečni primitak po stopi 3% ako je mirovina veća od prosječne neto plaće - za 2016. godinu više od 5.693,00 kn).[24]

Ako je poslodavac i isplatitelj primitka, odnosno plaće i mirovine isplaćuje radniku i fizičkim osobama, te umirovljenicima plaću ili mirovinu po sudskoj presudi, propisane zatezne kamate isplaćene po toj osnovi ne smatraju se primitkom od nesamostalnog rada i ne podliježu oporezivanju.

4.1. Plaće

Plaćom se smatraju i svi priljevi u novcu ili naravi što fizičkoj osobi pritječu po osnovi prijašnjeg radnog odnosa, bez obzira na sadašnji status te osobe (umirovljenik ili neki drugi status), i to ako se radi o plaći za rad koji je obavljen za vrijeme radnog odnosa, kao i druge isplate na koje je radnik imao pravo u vrijeme toga radnog odnosa (božićnica i neoporezive naknade, potpore, nagrade i drugi primici iznad propisanih iznosa). Plaćom po osnovi prijašnjeg radnog odnosa smatraju se i povoljnije kamate pri odobravanju kredita (razlika između ugovorene niže stope i stope kamate od 3% godišnje, osim kamata po kreditima što se daju ili subvencioniraju iz proračuna, ali ne radnicima uprave) ako je kredit uz povoljnije kamate ugovoren i iskorišten za vrijeme radnog odnosa.

[23] Zakon o porezu na dohodak: čl.13 (NN 148/13)
[24] Porezna Uprava (2016): Hrvatski porezni sustav, str. 223.

Plaćom se smatraju i svi priljevi u novcu ili naravi što fizičkoj osobi pritječu po osnovi prijašnjeg radnog odnosa, bez obzira na sadašnji status te osobe (umirovljenik ili neki drugi status), i to ako se radi o plaći za rad koji je obavljen za vrijeme radnog odnosa, kao i druge isplate na koje je radnik imao pravo u vrijeme toga radnog odnosa (božićnica i neoporezive naknade, potpore, nagrade i drugi primici iznad propisanih iznosa). Plaćom po osnovi prijašnjeg radnog odnosa smatraju se i povoljnije kamate pri odobravanju kredita (razlika između ugovorene niže stope i stope kamate od 3% godišnje, osim kamata po kreditima što se daju ili subvencioniraju iz proračuna, ali ne radnicima uprave) ako je kredit uz povoljnije kamate ugovoren i iskorišten za vrijeme radnog odnosa.[25]

4.1.1. Primici od nesamostalnog rada - Plaće

1. Svi primici koje poslodavac u novcu ili u naravi isplaćuje ili daje radniku po osnovi radnog odnosa, prema propisima koji uređuju radni odnos, a to su:

1.1 plaća koju poslodavac isplaćuje radnicima u svezi sa sadašnjim radom, prijašnjim radom po osnovi prijašnjeg radnog odnosa ili budućim radom po osnovi sadašnjeg radnog odnosa,

1.2 primici po osnovi naknada, potpora, nagrada i drugog, koje poslodavac isplaćuje ili daje radnicima iznad propisanih iznosa (vidi stranicu 218),

1.3 plaća koju radniku umjesto poslodavca isplati druga osoba,

1.4 premije osiguranja koje poslodavci plaćaju za svoje radnike po osnovi životnog osiguranja, dopunskog, dodatnog i privatnoga zdravstvenog osiguranja i osiguranja njihove imovine,

1.5 premije dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje, iznad 6.000,00 kuna godišnje,

1.6 svi drugi primici koje poslodavac isplaćuje ili daje radniku za obavljeni rad po osnovi ugovora o radu ili drugog akta kojim se uređuje radni odnos.

2. Poduzetnička plaća koja ulazi u rashod pri utvrđivanju poreza na dobit,

[25] Porezna uprava, web: http://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/Placa.aspx

3. Primici (plaća) fizičkih osoba izaslanih na rad u RH po nalogu inozemnog poslodavca u tuzemna društva za rad u tim društvima,
4. Primici (plaća) članova predstavničkih i izvršnih tijela državne vlasti i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji im se isplaćuju za rad u tim tijelima i jedinicama,
5. Naknade plaće osobama koje pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata I. Skupine, prema posebnom propisu.[26]

4.1.2. Radnik

Radnik koji prima plaću obveznik je poreza na dohodak od nesamostalnog rada, prireza porezu na dohodak i doprinosa iz plaće. Obveznik obračuna, obustave i uplate navedenih davanja u ime radnika je poslodavac.

1. Porez na dohodak od nesamostalnog rada plaća se na bruto plaću umanjenu za iznos doprinosa (20%) i osobnog odbitka što čini poreznu osnovicu. Osobni odbitak je 2.600,00 kn mjesečno i može se uvećavati ovisno o životnim okolnostima (uzdržavani članovi obitelji, invaliditet).
2. Porez na dohodak plaća se na poreznu osnovicu po stopama od 12%, 25% odnosno 40% ovisno o visini oporezivog dijela plaće.
3. Prirez porezu na dohodak plaća se na iznos poreza na dohodak i to u slučaju kada radnik ima prebivalište odnosno uobičajeno boravište na području općine ili grada koji su svojom odlukom propisali prirez porezu na dohodak.
4. Doprinosi iz plaće plaćaju se za mirovinsko osiguranje u iznosu od 20% bruto plaće (za osobe u drugom stupu mirovinskog osiguranja plaća se 15% na temelju generacijske solidarnosti, a 5% na temelju individualne kapitalizirane štednje).[27]

4.1.3. Minimalna plaća

Na temelju članka 7. Zakona o minimalnoj plaći (»Narodne novine«, broj 39/13), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 30. prosinca 2015. godine donijela uredbu kojom je propisala da se visina minimalne plaće za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine utvrđuje u bruto iznosu od 3.120,00 kuna.

[26] Porezna uprava (2016): Oporezivanje primitaka i radnog odnosa (plaće), str. 3-4.
[27] Porezna uprava: http://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/Place%20i%20mirovine/Radnik.aspx

Iznos je tako veći za 90,45 kn u odnosu na prijašnju minimalnu plaću, koja je do 31.12.2015 godine iznosila 3029,55 kn bruto.[28]

4.2. Mirovine

1. Mirovine što su ostvarene na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje,
2. Mirovine koje isplaćuju osiguravatelji (mirovinska osiguravajuća društva i drugi isplatitelji osiguranih svota) na temelju prijašnjih uplata poslodavca za dokup dijela mirovine, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja,
3. Mirovinske rente koje isplaćuju osiguravatelji u vrijeme umirovljenja radnika na temelju prijašnjih uplata poslodavca, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja,
4. Mirovine što se isplaćuju poduzetnicima koji su obavljali samostalnu djelatnost, poduzetnicima koji su plaćali porez na dobit i drugim osobama na temelju prijašnjih uplata doprinosa u propisano obvezno osiguranje, a koji su bili porezno dopustivi izdatak ili rashod,
5. Mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu (osim ako međudržavnim ugovorima nije drugačije uređeno),
6. Obiteljske mirovine, osim obiteljskih mirovina što ih djeca primaju nakon smrti roditelja i obiteljskih mirovina članova obitelji smrtno stradalog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.[29]

4.2.1. Umirovljenik

Umirovljenik koji prima mirovinu može biti obveznik poreza na dohodak, prireza porezu na dohodak i dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje. Obveznik obračuna, obustave i uplate poreza na dohodak, prireza i doprinosa je isplatitelj mirovine.

1. Porez na dohodak od nesamostalnog rada plaća se na iznos mirovine (sastavni dio mirovine je i dodatak na mirovinu što se isplaćuje u skladu sa Zakonom o dodatku na

[28] Uredba Vlade Republike Hrvatske, čl. 1. i čl. 2.
[29] Porezna Uprava (2016): Hrvatski porezni sustav, str. 224-224.

mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju) umanjen za eventualno uplaćene doprinose i osobni odbitak. Mjesečni osobni odbitak umirovljenika je u visini mjesečne mirovine, najmanje 2.600 kn a najviše 3.800,00 kn (npr. ako je mirovina 2.965 kn onda je mjesečni osobni odbitak umirovljenika 2.965 kn). Osobni odbitak se može uvećavati, ovisno o životnim okolnostima (uzdržavani članovi obitelji, invaliditet poreznog obveznika ili uzdržavanih članova).

Porez na dohodak plaća se na poreznu osnovicu po stopama od 12%, 25% odnosno 40% ovisno o visini oporezivog dijela mirovine.

Po osnovi obiteljskih mirovina što se isplaćuju djeci nakon smrti roditelja ne plaća se porez na dohodak.

2. Prirez porezu na dohodak plaća se na iznos poreza na dohodak i to u slučaju kada umirovljenik ima prebivalište odnosno uobičajeno boravište na području općine ili grada koji je svojom odlukom propisao prirez porezu na dohodak.

3. Dodatni doprinos za zdravstveno osiguranje plaća se po stopi 1% od mirovine ako je mirovina manja od prosječne neto plaće ili 3% od mirovine ako je mirovina veća od prosječne neto plaće. U osnovicu za obračun doprinosa ubraja se dodatak na mirovine, prema Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju.[30]

4.3. Primici što se ne smatraju primicima od nesamostalnog rada

➢ Primicima od nesamostalnog rada ne smatraju se primici što ih poslodavac i isplatitelj primitka, odnosno plaće, omogućuje radnicima i fizičkim osobama koje ostvaruju primitke u interesu obavljanja djelatnosti poslodavca i isplatitelja primitka odnosno plaće, a osobito:

1. uređenje i opremanje radnih prostora i prostora za odmor i prehranu,
2. posebna radna odjeća obilježena nazivom ili znakom poslodavca ili isplatitelja primitka,
3. obvezni liječnički pregledi prema posebnim propisima,
4. sistematski kontrolni liječnički pregledi ako su omogućeni svim radnicima i fizičkim osobama koje ostvaruju primitke,
5. obrazovanje i izobrazba koje je u svezi s djelatnosti poslodavca i isplatitelja primitka, odnosno plaće,

[30] Porezna uprava: http://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/Place%20i%20mirovine/Umirovljenik.aspx

6. članarine po osnovi članstva u strukovnim komorama koje su, prema posebnim propisima, obvezne za radnike pri obavljanju određenih poslova za poslodavca i isplatitelja primitka, odnosno plaće.[31]

- Primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se iznosi koje isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i to:

1. naknada plaće hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema posebnom zakonu od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od završene profesionalne rehabilitacije do zaposlenja, a najduže 12 mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije
2. zaštitni dodatak uz mirovinu planiran u državnom proračunu ili proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
3. novčana naknada zbog tjelesnog oštećenja,
4. doplatak za pomoć i njegu druge osobe,
5. naknada plaće invalidu rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, od dana nastanka invalidnosti do najduže 24 mjeseca od dana završetka profesionalne rehabilitacije,
6. dodatak na mirovinu isplaćen sukladno Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju koji korisniku mirovine pripada za razdoblje do 31. prosinca 2011. godine.[32]

4.4. Ne oporezive naknade, potpore, nagrade i drugi primici:

U ovom odlomku istaknuti ćemo neke od naknada, potpora, nagrada i drugih primitaka koje su neoporezive.

U prvom redu možemo spomenuti: troškove prijevoza i noćenja na službenom putu kao i troškove prijevoza na posao, neoporeziva svota je u visini stvarnih izdataka. Naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe iznosi do 2,00kn po prijeđenom kilometru.

Zatim, što se tiče potpora istaknuti ćemo invalidnost radnika, neoporezivi dio iznosi do 2.500,00 kn godišnje, smrt radnika neoporezivo do 7.500,00 kn što ih poslodavac isplaćuje djeci radnika, isto tako tu je i potpora za smrt člana uže obitelji do 3.000,00 kn.

[31] Porezna Uprava (2016): Hrvatski porezni sustav, str. 225.
[32] Porezna Uprava (2016): Hrvatski porezni sustav, str. 225-226.

Za nagrade radnicima ovisno o stažu od 10 do 40 navršenog radnog staža svota neoporezive svote se kreće od 1.500,00 kn do 5.000,00 kn.

Za dnevnice u zemlji koje traju dulje od 12 sati neoporeziva svota je 170,00 kn, a za dnevnice koje traju dulje od 8 sati a manje od 12 sati predviđeno je 85,00 kn.

Za dodatke možemo istaknuti naknadu za odvojen život od obitelju u iznosu od 1.600,00 kn mjesečno!

Za otpremnine prilikom odlaska u mirovinu neoporeziva svota je do 8.000,00 kn.

Za stipendije učenicima i studentima, i sportske stipendije neoporeziva svota je 1.600,00 kn mjesečno.

Za nagrade i sportska ostvarenja do 20.000,00 kn godišnje.

Detaljnije o ovoj temi moguće je pronaći na web stranicama porezne uprave.[33]

4.5. Prirez porezu na dohodak

Prirez porezu na dohodak je porez koji se plaća na porez na dohodak, služi za financiranje jedinica lokalne samouprave i jedini je porez koji je u nadležnosti gradova i općina. Porezni obveznik prireza porezu na dohodak su obveznici koji imaju prebivalište ili uobičajeno boravište na području općine ili grada koji su propisali obvezu plaćanja prireza, dok je porezna osnovica tj. predmet za njegov izračun porez na dohodak.[34]

Tablica 8. Stope prireza u Republici Hrvatskoj

Stope prireza u Republici Hrvatskoj	
1. Općina	Do 10%
2. Grad ispod 30.000 stanovnika	Do 12%
3. Grad iznad 30.000 stanovnika	Do 15%
4. Grad Zagreb	Do 30%

Izvor: Porezna uprava

U Republici Hrvatskoj ustrojeno je ukupno 555 jedinica lokalne samouprave, i to 428 općina i 127 gradova te 20 jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno županija. Grad

[33] Porezna uprava (2016): Hrvatski porezni sustav, str. 218-222.
[34] Kesner-Škreb. M., Kuliš. D. (2010): Porezni vodič za građane, Institut za javne financije, Zagreb, str. 29.

Zagreb, kao glavni grad Republike Hrvatske, ima poseban status grada i županije, tako da je u Republici Hrvatskoj sveukupno 576 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.[35]

Zanimljivo je da u ovome trenutku u Republici Hrvatskoj postoji samo 28 gradova i općina koje nisu uvele prirez porezu na dohodak[36].

4.6 Porezna kartica

Porezna kartica (Obrazac PK) je obrazac koji sadrži podatke o osobnom odbitku (neoporezivom dijelu dohotka) radnika / umirovljenika, a na temelju kojih poslodavac obračunava predujam poreza na dohodak pri isplati plaće / mirovine.

Poreznu karticu izdaje na zahtjev radnika besplatno nadležna ispostava Porezne uprave prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu radnika kad radnik prvi put počinje raditi i prati ga trajno u razdoblju dok ostvaruje plaću / mirovinu.

Radnik treba poreznu karticu predati svom poslodavcu dok za umirovljenika Porezna uprava elektroničkim putem dostavlja podatke iz porezne kartice HZMO-u.

Svaku promjenu koja utječe na osobni odbitak radnik treba prijaviti ispostavi Porezne uprave u roku trideset (30) dana od dana nastanka promjene i dostaviti joj odgovarajuće isprave.

Ukoliko radnik nije iskoristio osobni odbitak tijekom godine kod obračunavanja predujma poreza na dohodak pri isplati plaće može to učiniti u godišnjoj poreznoj prijavi.

Osobni odbitak u slučaju više poslodavaca (istovremeno) koristi se kod poslodavca kod kojega se nalazi porezna kartica.[37]

Potrebna dokumentacija za izdavanje i promjenu podataka u poreznoj kartici:

<u>za radnika / umirovljenika:</u>

- predočenje osobne iskaznice
- rješenje o utvrđenom invaliditetu.

[35] Ministarstvo uprave, web: https://uprava.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-politicki-sustav-drzavnu-upravu-te-lokalnu-i-podrucnu-regionalnu-samoupravu/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/842
[36] Članak iz dnevnog tiska: http://www.vecernji.hr/hrvatska/bez-prireza-je-28-gradova-1073388
[37] Porezna uprava: http://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/PoreznaKartica.aspx

za uzdržavane članove uže obitelji:

- izvatke iz matice rođenih, vjenčanih i umrlih
- potvrda o usvojenju djeteta i skrbništvu
- rješenja suda o plaćanju alimentacije za bivšeg bračnog druga
- potvrda nadležnog tijela za zapošljavanje
- rješenje o utvrđenom invaliditetu
- potvrda o redovitom školovanju na školama i fakultetima
- potvrde o prebivalištu ili uobičajenom boravištu i drugo
- podatke o dohotku i drugim primicima uzdržavanih osoba na osnovi kojih se može procijeniti mogu li se smatrati uzdržavanim članovima.

4.7. Obvezni doprinosi

Obvezni doprinosi za socijalno osiguranje su vrsta izravnih poreza, a prema tome ulaze u širem smislu u porezni sustav. Kao i porezi, doprinosi su javna davanja državi, međutim, razlika je u tome da što za poreze nema unaprijed određene namjene njihovog trošenja dok se za doprinose točno zna za što se prikupljaju i na što se troše.[38]

Obvezne doprinose možemo podijeliti na doprinose iz plaće i doprinose na plaću. Uređeni su

Zakonom o doprinosima. NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14 na snazi od 01.01.2015.

Na temelju članka 254. stavak 1. Zakona o doprinosa, Ministarstvo financija donijelo je naredbu o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja u 2016 godini.

Tako su propisane najniža i najviša mjesečna osnovica te najviša godišnja osnovica.

Prema objavi Državnog zavoda za statistiku o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz u 2015.godini iznosi 8.037,00 kuna.

Minimalna tj. najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa se dobije tako da se prosječna bruto plaća koja iznosi 8.037,00 kuna pomnoži sa koeficijentom 0,35. Na taj način dobijemo rješenje da ona iznosi 2.812,95 kuna.

[38] Web stranica institut za javne financije: http://www.ijf.hr/porezni_vodic/05-05/doprinosi.pdf

Najviša mjesečna osnovica se izračuna tako da se prosječna bruto plaća pomnoži s koeficijentom 6,00, i ona iznosi 48.222,00 kuna, dok se za godišnju osnovicu ovo rješenje pomnoži s broje mjeseci (12) i na taj način dobijemo da ona iznosi 578.664,00 kune.

4.7.1 Doprinosi iz plaće

Doprinosi iz plaće su:

1. doprinos za mirovinsko osiguranje u iznosu od 20% ili
2. doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju međugeneracijske solidarnosti 15% i na temelju individualne kapitalizirane štednje 5%.

Izračunavaju se na bruto plaću.

Obveznik doprinosa iz plaće je osiguranik po osnovi radnog odnosa tj. radnik, dok je poslodavac obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa. Mjesečna osnovica je plaća i ostali oporezivi primici. Rok za obračun doprinosa i njihovu uplatu vrijedi da se ona mora istovremeno isplatiti s plaćom. Ukoliko plaća ili dio plaće nije isplaćena rok je najkasnije do zadnjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec.

4.7.2. Doprinosi na plaću

Doprinosi na plaću su:

1. doprinos za zdravstveno osiguranje 15%
2. doprinos za zaštitu zdravlja (ozljede) na radu 0,5% i
3. doprinos za zapošljavanje 1,7%

Izračunavaju se na bruto plaću.

Obveznik doprinosa na plaću i obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa je poslodavac osiguranika tj. radnika po osnovi radnog odnosa. Mjesečna osnovica je plaća i ostali oporezivi primici. Rok za obračun doprinosa i njihovu uplatu vrijedi da se ona mora istovremeno isplatiti s plaćom. Ukoliko plaća ili dio plaće nije isplaćena rok je najkasnije do zadnjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec.

4.7.3. JOOPD obrazac

Obrazac JOPPD je skraćeni naziv za "Izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obavezna osiguranja", putem kojeg su svi isplatitelji dužni izvještavati Poreznu upravu i Središnji registar osiguranika (REGOS) o svim oporezivim i većini neoporezivih primitaka. [39]

Namijenjen je za podnošenje podataka o ukupno ostvarenim primicima po pojedinom poreznom obvezniku, a nastao je kao rezultat zajedničkog projekta Porezne uprave i Regosa.[40]

U primjeni je od 1. siječnja 2014. , a glavni cilj mu bio zamijeniti sljedeće obrasce: Obrazac ID, Obrazac ID-1, Obrazac IDD, Obrazac IDD-1, Obrazac RSM. Obrazac JOPPD djelomično je zamijenio i funkciju IP obrasca . Poslodavci i drugi isplatitelji plaća i i mirovina su i dalje obvezni voditi podatke o dohotku od nesamostalnog rada na obrascu IP, samo ga više ne dostavljaju Poreznoj upravi, već su ga obvezni radniku odnosno primatelju dohotka od nesamostalnog rada uručiti do 31. siječnja tekuće za prethodnu godinu.

Primici po osnovi plaće, drugog dohotka, dohotka od imovinskih prava, dohotka od kapitala i drugog dohotka moraju se iskazivati Obrascu JOPPD po načelu datuma isplate primitka, odnosno datuma dospijeća obveze plaćanja propisanih javnih davanja. Obrazac JOPPD treba dostaviti Poreznoj upravi do kraja dana u kojem je obavljena isplata određenog primitka ili dospjela obveza plaćanja poreza na dohodak i/ili doprinosa, a najkasnije sljedećeg dana[41]

.

[39] Brošura Porezne uprave (2016): Obrazac JOPPD s primjerima, str. 7-8.
[40] Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o porezu na dohodak (NN 79/13)
[41] Brošura Porezne uprave (2016): Obrazac JOPPD s primjerima, str. 9.

5. SPECIFIČNOSTI POREZA OD NESAMOSTALNOG RADA

Kao što se spominjalo u prethodnim poglavljima kada govorimo o oporezivanju rada prvenstveno se misli na bruto plaće fizičkih osoba. Bruto plaće fizičkih osoba u Republici Hrvatskoj oporezuju se s nekoliko poreznih oblika, a to su: doprinosi iz plaće, doprinosi na plaću te porez na dohodak i prirez porezu na dohodak.

O koliko se kompleksnoj materiji radi u nastavku rada ćemo prikazati na nekoliko realnih primjera, te ćemo pri tome koristiti pretpostavke da su plaće dogovorene u bruto iznosu.

5.1. Prosječna mjesečna bruto plaća

Prema državnom zavodu za statistiku i njihovim javno objavljenim podacima koje je obrađeno prema JOPPD obrascu prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama od siječnja 2015. do zaključno s svibnjem 2016. Iznosi: 7.651,00 kn

Tablica 9: Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama prema NKD-u 2007. – obrada prema JOPPD obrascu

I. 2015.	II. 2015.	III. 2015.	IV. 2015.	V. 2015.	VI. 2015.	VII. 2015.	VIII. 2015.	IX. 2015.	X. 2015.	XI. 2015.	XII. 2015.	I. 2016.	II. 2016.	III. 2016.	IV. 2016.	V. 2016.
7.558	7.484	7.647	7.620	7.597	7.677	7.569	7.578	7.511	7.616	7.763	7.699	7.709	7.735	7.825	7.688	7.791

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrazac 9.1.17.

Izračun:

130.067 (sve bruto plaće zajedno) / 17 (mjeseci) = **7.651,00 kn**

U nastavku ćemo prikazati obračun plaće koja je utvrđena na bruto iznos, uz pretpostavke da porezni obveznik odnosno radnik nema uzdržavanih članova te ima prebivalište u Splitu i na osnovu toga plaća prirez po stopi od 10%.

Tablica 10: Prosječna mjesečna bruto plaća

Bruto plaća	Doprinosi (iz plaće) mirovinsko			Dohodak	Osobni odbici	Porezna osnovica	Porez	Prirez	Ukupno porez i prirez	Neto Plaća	Doprinosi na plaću		
	Ukupno	I stup	II stup								Zdravstveno osiguranje	Ozljeda na radu	Zapošljavanje
7651,00	1530,2	1147,65	382,55	6120,8	2600	3520,8	594,2	59,42	653,62	**5467,18**	1147,65	38,25	130,07

Izvor: Izrada autora

Objašnjenje tablice:

1) Doprinosi iz plaće računaju se na bruto iznos. Osiguranik može biti obveznik samo I. stupa (20%) ili osiguranik I. (15%) i II. stupa (5%).

2) Dohodak je razlika između Bruto plaće i ukupnih doprinosa iz plaće.

3) Osobni odbitak je stavka koja smanjuje poreznu osnovicu, te njegova visina ovisi broju uzdržavanih članova obitelji.

4) Porezna osnovica se dobije na način da se od dohotka oduzme osobi odbitak, te se na taj iznos obračunaju porez i prirez.

5) Porez se plaća na poreznu osnovicu, i to na način da se porezna osnovica do 2200 kn oporezuje s 12%, iznos od 2200 do 13200 s poreznom stopom od 25% te iznos iznad 13200 kn s poreznom stopom od 40%

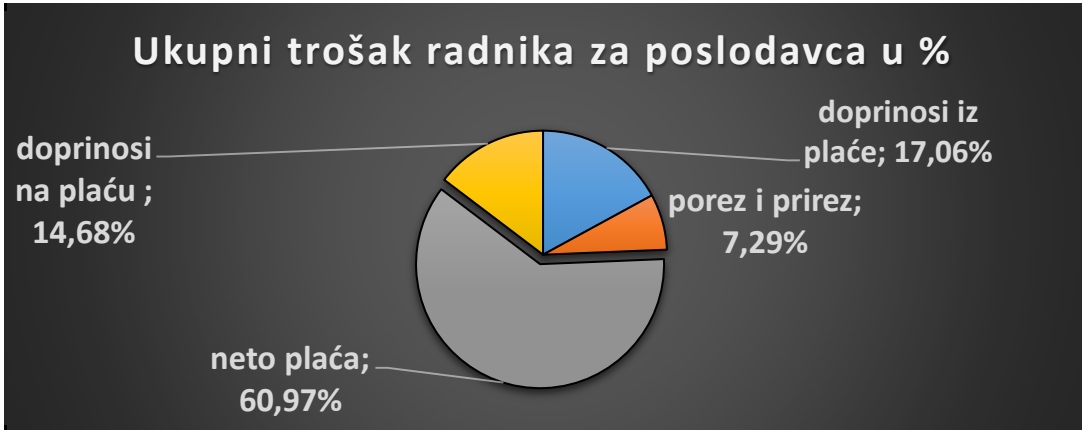
6) Prirez se obračunava na iznos poreza, te on iznosi npr. Za grad Split 10%, za grad Kaštela 12%, grad Zagreb 18%.

7) Ukupno porez i prirez je zbroj poreza i prireza.

8) Neto plaća je razlika između dohotka i ukupnog iznosa poreza i prireza.

9) Doprinosi na plaću se obračunavaju na iznos bruto plaće. Na način, da se 15% izdvaja za zdravstveno osiguranje, 0,5% za ozljedu na radu te 1,7% za doprinose za zapošljavanje.

Iz prikazanoga možemo zaključiti da ukupni trošak koji poslodavac ima za navedenog radnika iznosi 8966,97 kuna. (bruto plaća + doprinosi na plaću).

Graf 5: Ukupni trošak radnika za poslodavca

Izvor: izrada autora

Na ovom primjeru izračuna prosječne mjesečne bruto plaće možemo vidjeti da neto plaća iznosi tek nešto više od 60% od onoga što je poslodavac ukupno morao izdvojiti za tog radnika. Kada se govori o opterećenju rada možemo zaključiti da doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću imaju veći utjecaj nego sami porez i prirez iz razloga što se obračunavaju na bruto plaću. Ukupno doprinosi tako čine više od 1/3 troška rada a kada tome pridodamo porez i prirez, dobije se rezultat da čine gotovo više od 39% od ukupnog troška. Taj iznos zapravo predstavlja porezni klin (tax wedge), koji mjeri ukupno opterećenje rada.

Porezni klin se izračuna tako da ukupan porez, prirez i doprinose podijelimo s ukupnim troškom rada (bruto plaća + doprinosi na plaću).[42]

Izračun: (653,62 + 1530,2 + 1147,65 + 38,25 + 130,07) / (7651 + 1147,65 + 38,25 + 130,07) = (3499,79 / 8966,97)*100 = **39,03 %** [43]

[42] Šimović. H. i Deskar-Škrbić. M. (2015): Učinak promjena poreznih stopa na opterećenje rada u Hrvatskoj, Ekonomski fakultet Zagreb, str. 6.
[43] Prosjek EU28 za 2014. godinu iznosi 34,9 %. Izvor Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Wages_and_labour_costs#Net_earnings

5.2. Primjer obračuna minimalne plaće

Pretpostavke:

- Radnik prima minimalnu plaću
- Uzdržava dvoje djece
- Ima prebivalište u Zagrebu.

Tablica 11: obračun minimalne plaće u 2016.

Bruto plaća	Doprinosi (iz plaće) mirovinsko			Dohodak	Osobni odbici	Porezna osnovica	Porez	Prirez	Ukupno porez i prirez	Neto Plaća	Doprinosi na plaću			Ukupni trošak za poslodavca
	Ukupno	I stup	II stup								Zdravstveno osiguranje	Ozljeda na radu	Zapošljavanje	
3120	**624**	468	156	**2496**	**2496**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2496**	**468**	**15,6**	**53,04**	**3656,64**

Izrada: autora

Rješenje:

- Bruto plaća u 2016. godini iznosi 3.120,00 kn (u 2015. godini 3.029,55)
- Doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću se obračunavaju na iznos bruto plaće.
- Osobni odbitak radnika iznosi 5.720,00 kn, taj smo iznos dobili na način da smo osobni odbitak 2600 pomnožili s faktorom 2,2 koji se dobije na način da se zbroje faktori za osnovni osobni odbitak – 1, prvo dijete – 0,5 i drugo dijete – 0,7.
- Iako je osobni odbitak za radnika 5.720,00 kn, on se piše do razine dohotka, što u ovom slučaju iznosi 2.496,00 kn.
- S obzirom da je sada dohodak jednak osobnom odbitku, porezna osnovica je 0,00 te se ne obračunava ni porez na dohodak ni prirez.
- Ukupno trošak za poslodavca iznosi 3.656,64 kn, izračuna se na način da zbroje bruto plaća i doprinosi na plaću.

Usporedba s 2015.godinom:

- Ukupan mjesečni trošak za poslodavca koji je zapošljavao radnika koji je primao minimalnu plaću u 2015. godini je iznosio 3.550,73 kn, dok je ove godine taj iznos iznosio 3.656,64 kn, znači došlo je do rasta ukupnog troška za poslodavca u iznosu od 151,91kn.
- Treba istaknuti da je tada Hrvatska udruga poslodavaca, negativno prihvatila činjenicu da je Vlada RH na sjednici vlade donijela odluku u kojoj povisuje minimalnu plaću za 90,45 kn. Izrazito su bili zabrinuti jer smatraju da će tekstilna i drvna industrija biti najpogođenije jer su prvenstveno orijentirane na izvoz.[44]

[44] Web: http://www.index.hr/vijesti/clanak/izvoznici-protiv-povecanja-minimalne-place-odluka-tehnicke-vlade-ugrozava-radna-mjesta/865341.aspx

5.3. Primjer obračuna naknade za vrijeme bolovanja

Pretpostavke:

- Radnik ima ugovorenu bruto plaću u iznosu 3.400,00 kn.
- Radnik je bio cijeli mjesec na bolovanju na teret poslodavca koji utvrđuje naknadu u visini prema 80% od ugovorene bruto plaće.
- Radnik je osiguranik I. i II. mirovinskog stupa, nema uzdržavanih članova i ima prebivalište u Splitu.

Tablica 12: obračun za vrijeme bolovanja i u trenutku rada

Obračun	Bruto plaća	Doprinosi (iz plaće) mirovinsko			Dohodak	Osobni odbici	Porezna osnovica	Porez	Prirez	Ukupno porez i prirez	Neto Plaća	Doprinosi na plaću			Ukupni trošak za poslodavca
		Ukupno	I stup	II stup								Zdravstveno osiguranje	Ozljeda na radu	Zapošljavanje	
bolovanje	**2720**	**562,59**	421,94	104,65	**2157,41**	2157,41	**0**	**0**	**0**	**0**	**2157,41**	**421,94**	**14,06**	**47,82**	**3203,82**
Bez bolovanja	**3400**	**680**	510	170	**2720**	2600	**120**	**14,40**	**1,44**	**15,84**	**2704,16**	**510**	**17**	**57,8**	**3984,80**

Izrada: autora

Rješenje:

- Naknada za vrijeme bolovanja se izračunava tako da se pomnoži bruto plaća s postotkom naknade, u ovom slučaju je to (3.400,00 kn x 0,8) što daje iznos za obračun u visini od 2.720,00 kn.
- Međutim, kako je minimalna osnovica za obračun 2.812,95 kn (prosječna bruto plaća u RH 8.037,00kn x 0,35), na taj iznos se obračunavaju doprinosi.
- Dohodak u ovom primjeru iznosi 2.157,41 kn dok radnik ima pravo na osnovni osobni odbitak u iznosu od 2.600 kn.

- Osobni odbitak pišemo do razine dohotka.
- Naknada u vrijeme bolovanja iznosi, isto kao i dohodak 2.157,41 kn, a poslodavac mora izdvojiti 3.203,82 kn za tog radnika.

Usporedba:

- Da radnik nije bio na bolovanju, a da je radio normalno imao bi neto plaću 2.704,16 kn a ukupni trošak za poslodavca bi iznosio 3.984,80 kn.
- Iz toga proizlazi da je radnik dobio manji iznos neto plaće za 546,75 kn, a da poslodavac iako je za radnika izdvojio ukupno manje 780,09 kn, nego da je radnik radio cijeli mjesec, našao se u problemu jer mu na radnom mjestu sada nedostaje cijeli mjesec jedan radnik.

5.4. Primjer obračuna naknade za HRVI

Pretpostavke:

- Hrvatskom ratnom vojnom invalidu čiji je status potvrđen rješenjem mjerodavne institucije, isplaćen je bruto primitak od 12.000,00 kn.
- Utvrđena invalidnost iznosi 30% te isti uzdržava dvoje djece.
- Ima prebivalište u Splitu.

Tablica 13: Obračun naknade za Hrvatskog ratnog vojnog invalida

Bruto plaća	Doprinosi (iz plaće) mirovinsko			Dohodak	Osobni odbici	Porezna osnovica	Porez	Prirez	Ukupno porez i prirez	Neto Plaća	Doprinosi na plaću			Ukupni trošak za poslodavca
	Ukupno	I stup	II stup								Zdravstveno osiguranje	Ozljeda na radu	Zapošljavanje	
12 000	**2 400**	1 800	600	**9 600**	6 500	**3 100**	**342,3**	**34,23**	**376,53**	**9 223,47**	**1 800**	**60**	**2 040**	**15 900**

Izrada: autora

Rješenje:

- Osobni odbitak se dobije na način da se osnovni osobni odbitak od 2.600,00 kn pomnoži s faktorom 2,5 (osnovni odbitak 1 + djelomična invalidnost 0,3 + prvo dijete 0,5 i drugo dijete 0,7) te dobijemo iznos osobnog odbitka koji iznosi 6.500,00 kn.
- Iako je porezna osnovica 3.100,00 kn, porez bi trebao iznositi ukupno 489,00 kn (264,00kn – prvi razred 12% + 225,00 kn – drugi razred 25%).
- Međutim, kako se radi o HRVI-u i olakšici koja im je dostupna, kada se izračuna porezna osnovica, ona se umanji za postotak invalidnosti. U našem primjeru to je 30%. (3.100,00 kn – 30% ili x 0,7= 342,3)
- Na taj dobiveni iznos se onda obračuna prirez.

5.5. Primjer obračuna prvog zaposlenja na neodređeno vrijeme

Pretpostavke:

- Poslodavac je dana 1.6.2016. sklopio ugovor na neodređeno vrijeme s osobom mlađom od 30 godina.
- Dogovorena bruto plaća je 8.500,00 kn.
- Radnik uzdržava jedno dijete, dok odbitak odnosno faktor za drugo dijete dijeli sa suprugom u omjeru 50% on, 50% supruga.
- Ima prebivalište u Samoboru.

Tablica 14: Obračun prvog zaposlenja mlade osobe na neodređeno vrijeme

Obračun	Bruto plaća	Doprinosi (iz plaće) mirovinsko			Dohodak	Osobni odbici	Porezna osnovica	Porez	Prirez	Ukupno porez i prirez	Neto Plaća	Doprinosi na plaću			Ukupni trošak za poslodavca
		Ukupno	I stup	II stup								Zdravstveno osiguranje	Ozljeda na radu	Zapošljavanje	
Sa poticajem	**8500**	1700	1275	425	6800	4810	1990	238,8	0	238,8	**6561,2**	0	0	0	**8500**
Bez poticaja	**8500**	1700	1275	425	6800	4810	1990	238,8	0	238,8	**6561,2**	1275	42,5	144,5	**9962**

Izrada: autora

Rješenje:

- Osobni odbitak radnika iznosi 4.810,00 kn (2600 x 1,85). Dobili smo ga na način da smo zbrojili faktore za osnovni osobni odbitak 1 s faktorom 0,5 za prvo dijete i faktorom od drugog djeteta koji iznosi 0,35 jer ga radnik dijeli zajedno s suprugom po 50%.
- Radnik ne plaća prirez porezu na dohodak jer ima prebivalište u Samoboru, jedan od rijetkih gradova ili općina u Republici Hrvatskoj u kojem se ne plaća prirez.

- Ukupni trošak za poslodavca iznosi 8.500,00 kn što je ujedno i dogovorena bruto plaća. Poslodavac je oslobođen plaćanja doprinosa na plaću u trajanju od 5 godina.

Obrazloženje:

- S obzirom da je nezaposlenost među mladima u Republici Hrvatskoj bila izrazito velika u odnosu na prosjek Europske unije, Vlada RH je tada na razne načine pokušavala osmisliti način kako da zaposli mlade. Jedna od mjera bila je i ova. Poticaj tj. mogućnost za poslodavca koji s osobom do 30 godina starosti potpiše ugovor na neodređeno vrijeme oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću u trajanju od pet godina. Također jedan od uvjeta je bio da mlada osoba do 30 godina života nije imala prethodno sklopljen ugovor o radu na neodređeno vrijeme s istim poslodavcem.

- Kada stavimo brojke na papir, uz pretpostavku da će radni odnos između radnika i poslodavca trajati dulji vremenski period tj. duže od pet godina, možemo zaključiti slijedeće:

a) Poslodavcu je mjesečni trošak takvog radnika bio 8.500,00 kn odnosno dogovoreni iznos bruto plaće.
b) Da s radnikom nije sklopio ugovor na neodređeno vrijeme, morao bi svaki mjesec izdvajati 9.962,00 kn odnosno 1.462,00 kn više na mjesečnoj bazi.
c) Kada taj iznos pomnožimo se brojem 60 tj. 12 mjeseci x 5 broj godina, dolazimo do rješenja da je poslodavac na taj način u pet godina uštedio 87.720,00 kn.

5.6. Primjer obračuna plaće u slučajevima kada se u istom mjesecu prima više plaća

Pretpostavke:

- Poduzeće XY iz Trogira, zapošljava radnika s prebivalištem u Trogiru.
- Radnik prima minimalnu plaću i uzdržava jedno dijete.
- Poduzeće nije isplatilo plaće za svibanj i lipanj 2016. godine, ali je krajem svakog mjeseca (31.05. i 30.06.) obračunalo doprinose i predalo JOPPD obrazac nadležnoj ustanovi. Poslodavac je obvezan obračunati doprinose i onda kada ne isplaćuje plaću!
- U srpnju poduzeće isplaćuje zaostale plaće, za svibanj 04.08.2016. a za lipanj 10.08.2016.
- Redovnu plaću, plaću za srpanj isplaćuje 12.08.2016.

Tablica 15: Obračun u slučaju više isplata u istom mjesecu

Plaća za	Bruto plaća	Doprinosi (iz plaće) mirovinsko			Dohodak	Osobni odbici	Porezna osnovica	Porez	Prirez	Ukupno porez i prirez	Neto Plaća	Doprinosi na plaću		
		Ukupno	I stup	II stup								Zdravstveno osiguranje	Ozljeda na radu	Zapošljavanje
Svibanj 04.08.	**3120**				2496	**2496**	0	0	0	0	**2496**			
Lipanj 10.08.	**3120**				2496	**1404**	1092	131,04	10,48	141,52	**2354,47**			
Srpanj 12.08.	**3120**	624	468	156	2496	0	2496	338	27,04	365,04	**2130,96**	468	15,6	53,04

Izrada: autora

Rješenje:

- Osobni odbitak radnika iznosi 3.900,00 kn (osnovni osobni odbitak 1 + faktor 0,5 za dijete , 1,5 x 2600)
- U trenutku kada poslodavac 04.08.2016. godine isplaćuje zaostalu plaću za svibanj, radnik ne može iskoristiti cijeli osobni odbitak od 3.900,00 kn jer se piše do razine dohotka koji iznosi 2.496,00 kn.
- Razliku od 1.404,00 kn prenosi kao odbitak za slijedeću isplatu u istom mjesecu, jer se odbitak može samo jednom mjesečno iskoristiti do svog iznosa.
- Kod treće isplate plaće u istom mjesecu, u ovom slučaju redovne plaće za srpanj, radnik je već iskoristio svoj cijeli osobni odbitak od 3.900,00 kn (2496 za prvu isplatu i 1404 za drugu isplatu).

Obrazloženje:

- Kada pretpostavimo da je poslodavac redovno radniku isplaćivao plaće, radnik bio u tom period primio tri plaće jednakog iznosa, a ukupno 7.488,00 kn.
- Međutim to nije slučaj nego je u ovoj varijanti iz primjera primio ukupno 6.981,43 kn. Uz to što je dug vremenski period bio bez ikakvih primanja, radnik je primio 506,57 kn manje. Taj iznos je manji iz razloga što su mu tri isplate u istom mjesecu iskoristile čitav osobni odbitak i kada je na red došla isplata za redovnu plaću radnikov odbitak je iznosio 0,00 te je na cijeli iznos isplaćene plaće morao platiti porez i prirez.

5.7. Primjer obračuna maksimalnih doprinosa

Pretpostavke:

- Radnik ima bruto plaću od 60.000,00 kn.
- Uzdržava troje djece , te svoju majku koja je 100% invalid.
- Osiguranik je samo I. mirovinskog stupa i s prebivalištem u Zagrebu.
- U trenutku isplate plaće poslodavcu nije dostavio porezni karton.

Tablica 16: Obračun u slučajevima kada su doprinosi maksimalni

Bruto plaća	Doprinosi (iz plaće) mirovinsko			Dohodak	Osobni odbici	Porezna osnovica	Porez	Prirez	Ukupno porez i prirez	Neto Plaća	Doprinosi na plaću			Ukupni trošak za poslodavca
	Ukupno	I stup	II stup								Zdravstveno osiguranje	Ozljeda na radu	Zapošljavanje	
60 000	9644,4	9644,4	0	50 355,6	**0**	50 355,6	17 876,24	3 217,72	**21 093,96**	**29 261,64**	9000	300	1020	70 320
60 000	9644,4	9644,4	0	50 355,6	**12 220**	38 135,6	12 996,24	2 339,32	**15 335,56**	**35 020,04**	9000	300	1020	70 320

Izrada: autora

Rješenje:

- Najviša mjesečna osnovica za obračun doprinosa iz plaće iznosi 48.222,00 kn, a dobije se da se prosječna bruto plaća 8.037,00 kn pomnoži s koeficijentom 6,00.

- Osobni odbitak za radnika iznosi 12.220,00 kn (osnovni osobni odbitak – 1, za prvo dijete – 0,5, za drugo dijete – 0,7, za treće dijete -1, za užeg člana obitelji u ovom slučaju svoju majku -0,5, i također majku koja je 100% invalid -1). Faktori ukupno 4,7 x 2.600,00 kn = 12.220,00 kn.
- U trenutku kada poslodavac isplaćuje plaću radniku, radnik nije dostavio poslodavcu porezni karton tako da porezna osnovica iznosi 50.355,60 kn.
- Doprinosi iz plaće se izračunavaju na bruto plaću.

Tablica 17: Obračun poreza bez poreznog kartona

Porezni razredi	Porezne stope	Porezna osnovica	Porez
0 - 2200	12%	2.200	264
2200 - 13200	25%	11.000	2.750
13200 - →	40%	37.155,60	14.862,24
Ukupno	35,50 %	**50.355,60 kn**	**17.876,24 kn**

Izrada: autora

Obrazloženje:

Da je radnik u trenutku isplate imao porezni karton kod poslodavca, njegova porezna osnovica bi iznosila 38.155,60 kn. Na taj način bi nakon što se obračunaju porez i prirez, radnik za 5.758,40 kn dobio veću neto plaću.

Tablica 18: Obračun poreza da je radnik u trenutku isplate imao poreznu karticu kod poslodavca

Porezni razredi	Porezne stope	Porezna osnovica	Porez
0 - 2200	12%	2.200	264
2200 - 13200	25%	11.000	2.750
13200 - →	40%	24.955,6	9.982,24
Ukupno	34,06 %	**38.155,60**	**12.996,24**

Izrada: autora

6. ZAKLJUČAK

Porez na dohodak sastavni je dio poreznog sustava Republike Hrvatske. Zajedno s porezom na promet nekretninama spada u zajedničke poreze. U Republici Hrvatskoj koristi se progresivan sistem oporezivanja dohotka a baziran je na poreznim stopama, osobnim odbitcima i ostalim odbitcima.

Porez od nesamostalnog rada glavni je čimbenik poreza na dohodak. U većini zemalja upravo je on jedan od glavnih poreza čijom se primjenom poreznih stopa i progresivnosti, sustav može učiniti pravednijim

Korisnici prihoda od poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak su jedinice lokalne i područne samouprave, tj. općine, gradovi i županije, dok državni dio uglavnom služi za pomoći i decentralizaciju sustava.

Kada promatramo ukupan trošak ili cijenu rada doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću predstavljaju najvažniji dio. Tako se za mirovinski sustav izdvaja čak 20% na bruto plaće svih fizičkih osoba bez obzira na visinu bruto plaće. Prikupljena sredstva nisu dostatna da bi se iz tih izvora mogle osigurati mirovine sadašnjih umirovljenika, već se one dijelom moraju financirati iz državnog proračuna. Slično je i s zdravstvenim sustavom, za koji se izdvajaju doprinosi od 15% na bruto plaće.

Činjenice pokazuju da doprinosi iako čine većinu cijene rada, jednostavno ne mogu pokriti troškove zbog kojih se u konačnici prikupljaju, logično je da fokus mora biti na porezu na dohodak.

Porezno rasterećenje radnika može biti važan dio porezne politike jedne zemlje kojom bi se moglo utjecati na osobnu potrošnju, posebno na nižim razinama dohotka iz razloga što su te plaće jako niske a osobe s takvim dohocima taj novac naprosto troše. Dio tog rasterećenja vratio bi se u proračun putem drugih poreznih oblika, prvenstveno putem poreza na dodanu vrijednost. To bi se moglo postići na način da se poveća osnovni osobni odbitak i da se porezni razredi pomjere prema višim iznosima.

Također, trebale bi se razmotriti sve olakšice, povlastice, poticaji pa čak i faktori odbitaka, dobro ih analizirati, vidjeti daju li rezultate, postaviti kriterije, zadržati one koje u sustav pridonose svojom progresivnosti, a ostale ukinuti. Poreznu osnovicu bi se na taj način proširilo i stvorili bi se preduvjeti za snižavanje poreznih stopa.

Međutim treba imati na umu da bilo koja intervencija tj. izmjene u poreznom sustavu izazivaju niz posljedica kako u fiskalnom tako i distribucijskom smislu jer se u ovom radu već prikazalo kako su korisnici prihoda od poreza na dohodak uglavnom jedinice lokalne i područne samouprave. Pošto se radi o kompleksnoj materiji bilo kakva izmjena ili reforma u poreznom sustavu treba biti dobro analizirana, a sustav promatran cjelovito s dugoročnim planom.

Na tragu svega navedenog, možemo zaključiti da je za porezni sustav važno da on bude što jednostavniji i pravedniji, ali od svega najvažnije je da nije sklon čestim izmjenama, nego je stabilan.

LITERATURA

1. Bašić, I. (2015): Porezni management, Ekonomski fakultet u Splitu.
2. Bejaković, P. (2015): Hoćemo li uistinu stvoriti jednostavan porezni sustav?, Porezni vjesnik 5/2015.
3. Blažić, H. (2006): Usporedni porezni sustavi, Ekonomski fakultet u Rijeci.
4. Brošura porezne uprave (2016): Doprinosi za obvezna osiguranja.
5. Brošura porezne uprave (2016): Hrvatski porezni sustav.
6. Brošura porezne uprave (2016): Obrazac JOPPD s primjerima.
7. Brošura porezne uprave (2016): Oporezivanje primitaka iz radnog odnosa (plaće).
8. Kesner-Škreb, M. (2004): Financijska teorija i praksa, Institut za javne financije, Zagreb.
9. Kesner-Škreb, M.(2005): Pojmovnik - Proporcionalni porez,Institut za javne financije, Zagreb.
10. Kesner-Škreb. M., Kuliš. D. (2010): Porezni vodič za građane, Institut za javne financije, Zagreb.
11. Musgrave, R. A., & Musgrave, P. (1993): Javne financije u teoriji i praksi, Zagreb, Institut za javne financije.
12. Smith, A. (1776): Bogatstvo naroda.
13. Stiglitz, J. (1986): Ekonomika javnog sektora.
14. Šimović, H. i Deskar-Škrbić, M. (2015): Učinak promjena poreznih stopa na porezno opterećenje rada u Hrvatskoj, Ekonomski fakultet u Zagrebu.
15. Šimurina, N.(2015): Zaposlimo Hrvatsku – Strateške smjernice za rast zaposlenosti, HGK.
16. Uljanić, I. i Bartolec, S. (2015):Osobni-odbitak značajke, povijesni pregled i izmjene, Porezni vjesnik 1/2015.

Web stranice:

Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx

Ministarstvo financija: http://www.mfin.hr/

Institut za javne financije: http://www.ijf.hr/

Vlada RH: https://vlada.gov.hr/

Ministarstvo uprave: https://uprava.gov.hr/

Narodne novine: https://www.nn.hr/

Lipa, udruga poreznih obveznika: http://www.manjiporezi.hr/

Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat

PRILOZI

Popis grafova:

- Graf 1. Broj poreznih obveznika prema rasponu neto dohotka u 2014. godini.
- Graf 2. Raspodjela prihoda od poreza na dohodak
- Graf 3. Prihodi od poreza i prireza na dohodak
- Graf 4. Prihodi od poreza i prireza na dohodak u ukupnim poreznim prihodima
- Graf 5. Ukupni trošak radnika za poslodavca

Popis tablica:

- Tablica 1. Porezni sustav Republike Hrvatske
- Tablica 2. Podjela poreza
- Tablica 3. Vrste poreza na dohodak
- Tablica 4. Zakoni, pravilnici i posebni pravilnici kojima je uređen Porez na dohodak
- Tablica 5. Mjesečne i godišnje porezne stope u Republici Hrvatskoj
- Tablica 6. Osobni odbici u Republici Hrvatskoj
- Tablica 7. Izvršenja proračuna Republike Hrvatske za 2014. i 2015. godinu
- Tablica 8. Stope prireza u Republici Hrvatskoj
- Tablica 9. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama prema NKD-u 2007. – obrada prema JOPPD obrascu
- Tablica 10. Prosječna mjesečna bruto plaća
- Tablica 11. Obračun minimalne plaće u 2016. godini.
- Tablica 12. Obračun naknade za vrijeme bolovanja i u trenutku rada
- Tablica 13. Obračun naknade za Hrvatskog ratnog vojnog invalida
- Tablica 14. Obračun prvog zaposlenja mlade osobe na neodređeno vrijeme
- Tablica 15. Obračun u slučaju više isplata u istom mjesecu
- Tablica 16. Obračun u slučajevima kada su doprinosi maksimalni
- Tablica 17. Obračun poreza bez poreznog kartona
- Tablica 18. Obračun poreza da je radnik u trenutku isplate imao poreznu karticu kod poslodavca.

SAŽETAK / SUMMARY

SAŽETAK:

Porezni sustav u Republici Hrvatskoj uređen je na način da je reguliran Zakonima i posebnim propisima koji moraju biti usklađeni sa smjernicama Europske unije. U ovom radu baviti ćemo se Porezom na dohodak te je važno spomenuti da je on propisan Zakonom o porezu na dohodak. Međutim, dužnosti i prava poreznih obveznika propisana su i drugim zakonima i propisima koji posebno utvrđuju razne oblike poreza. Nakon uvoda, u ovom radu detaljnije će se posvetiti pažnja problematici Poreza na dohodak od nesamostalnog rada. Razmotriti će se sve njegove karakteristike, posebnosti i specifičnosti.

Ključne riječi: porezni sustav, porez, porez na dohodak

SUMMARY:

The tax system in the Republic of Croatia is regulated in a way that is regulated by law and special regulations that must comply with the guidelines of the European Union. In this paper we shall deal with income tax and it is important to mention that it is prescribed by the Law on Personal Income Tax. However, the duties and rights of taxpayers are regulated by other laws and regulations that specifically define the various forms of taxes. After the introduction, this study in more detail will be given to the issue of tax on income from employment. Consider if all its characteristics, particularities and specificities.

Key words: tax system, tax, income tax